

Franc POHLEVEN*

JUDEZEVO UHO ALI BEZGOVA GOBA

NAJSTAREJSA GOJENA ZDRAVILNA GOBA

Bezgovna goba, tudi bezgovna uhljevka ali judeževo uho *Auricularia auricula-judae* (Bull.) Wettstein, spada med tipične razkrojevalce lesa in ne zajeda vitalnih dreves. Najdemo jo na propadajočem drevju ter odmrlih vejah in štorih, predvsem na bezgu, pa tudi drugih listavcih. Na lesu povzroča belo trohnobo, na lesnih izdelkih pa ne dela škode. Je pa zelo pomembna v gozdu, saj z razkrojem odmrlega lesa pospešuje kroženje snovi. Splošno je razširjena po vsej Evropi, S. Ameriki in Aziji, pa tudi na južni polobli. Spada med redke gobe, ki uspevajo vse leto in v Slovenji jo najdemo tudi v zimskem času, ko je sicer za gobarje mrtva sezona.

Klobuki bezgove uhljevke izraščajo posamič, še pogosteje pa v skupinah. Veliki so od 3 cm do 10 cm in imajo nenavadno obliko, ki je pri do sedaj opisanih gobah še nismo srečali. Bet je zelo kratek in skoraj neopazen, medtem ko je klobuk nepravilne oblike in naguban ter spominja na uho. Po tej značilni obliki je goba dobila ime judeževo uho, po svetopisemski zgodbi o tem, kako je eden od spremljevalcev ob prijemu Jezusa potegnil meč in služabniku velikega duhovnika odsekal uho (Slika 1). Površina klobuka je gladka in sluzasta, a pri dozorelih gobah opazno žilasto nagubana ter mehko žametasta. Klobuki so temno sive barve, pogosto tudi sivkasti z vijoličastim navdihom (odtenkom) ali celo rdečkasto rjavi (Slika 2). Meso klobukov je zdrizasto, z nekoliko hrustančasto in s prožno strukturo. V sušnem obdobju se povesejo ter počrniijo, vendar ob vlažnem vremenu zopet dobijo prvotno obliko in barvo. Bezgovna uhljevka je užitna, prav tako tudi njej podobne vrste. Zato je uživanje judeževega ušesa brez nevarnosti in za strastne gobarje predstavlja nabiranje v zimskem času posebno zadovoljstvo.

Uhljevka je na Kitajskem, Japonskem in drugih azijskih državah zelo priljubljena užitna goba. V jedeh jo prepoznamo kot črne lističe. Posebno primerna je za sušenje, saj pri tem pridobi močno aromo. Vendarle posušena postane trda in krhka, po namakanju pa zopet dobi želatinasto konsistenco. V Aziji, predvsem na Kitajskem jo že tisočletja gojijo za prehrano in zdravilne namene. Pripisujejo ji izjemno zdravilno moč pri zdravljenju številnih bolezni. Znižuje ni vo holesterola v krvi, uravnava krvni tlak, izboljšuje imun-

Slika 1. Uhljevka ali judeževo uho (*Auricularia auricula-judae*) raste v gozdu na Rakovniku iz štor bukve, skupaj s pisano ploskocevko (*Trametes versicolor*) – desno spodaj (foto: F. Pohleven)

ski sistem, preprečuje arteriosklerozo, pospešuje cirkulacijo krvi in preskrbo tkiv s kisikom ter celjenje ran, deluje proti hemoroidom, deluje proti različnim vnetnim procesom, na primer vnetju grla, oči. Judeževo uho smo v zdravilne namene v srednjem veku uporabljali tudi v Evropi. Iz tega obdobja izvira naslednja trditev: »Bezgovna goba, položena na oko, odstrani vse bolečine«. Zahodna uradna medicinska doktrina je povzročila opustitev uporabe judeževega ušesa in drugih medicinskih gob v zdravilne namene.

Slika 2. Na bezgovem štoru izrasli klobučki judeževega ušesa. Goba uspeva vse leto in ob vlažnem vremenu so klobučki rdečkastorjave barve (Foto: F. Pohleven)

* prof. dr., Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za lesarstvo, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana, e-pošta: franc.pohleven@bf.uni-lj.si